

Lotteri- og Stiftelsestilsynet
Postboks 800
6805 Førde

Sendes kun per e-post til: postmottak@lottstift.no

Oslo, 19. juni 2019
Dok.ref: 48366-503.7120223.1
Saksansvarlig advokat: Tore Fjørtoft

FJELBERG KRAFTLAG SA (ORG NR 911 665 670) - KLAGE OVER AVSLAG PÅ SØKNAD OM OMDANNING TIL AKSJESELSKAP

1. INNLEDNING

1.1 Oversikt

På vegne av Fjelberg Kraftlag SA ("FK" eller "Kraftlaget") påklages herved Stiftelsestilsynets vedtak av 28. mai 2019 om avslag på Kraftlagets søknad ("Søknaden") om omdanning fra samvirkeforetak til aksjeselskap ("Vedtaket").

Stiftelsestilsynets Vedtak ble mottatt av Kraftlaget per e-post 29. mai 2019. Denne klagen er således rettidig, jf. forvaltningsloven § 29 første ledd.

Omdanningen av Kraftlaget fra samvirkeforetak til aksjeselskap ("FK AS") inngår som ledd i en sammenslåing av Kraftlaget med Haugaland Kraft AS ("Haugaland Kraft"). Selskapslovgivningen har ikke regler om fusjon mellom samvirkeforetak og aksjeselskap. Derfor må Kraftlaget omdannes til aksjeselskap før sammenslåingen kan finne sted. Når sammenslåingen er gjennomført, vil Kraftlagets samlede eiendeler, rettigheter og forpliktelser ha blitt overført til ulike datterselskaper av Haugaland Kraft mot at FK AS har mottatt aksjer i Haugaland Kraft. De tidligere medlemmene i Kraftlaget blir aksjeeiere i FK AS, som etter sammenslåingen vil eie aksjer i Haugaland Kraft.

Formålet med omorganiseringen er å effektivisere driften og legge til rette for oppfyllelse av skjerpede krav fra energimyndighetenes side. Omorganiseringen er i samsvar med et uttalt politisk mål om å slå sammen nettselskaper til mer robuste og kostnadseffektive enheter. Slik kan nettleien til abonnentene reduseres samtidig som forsyningssikkerheten og beredskapen blir bedre. Sammenslåingen og bakgrunnen for den er nærmere beskrevet i Søknaden og i integrasjonsavtalen av 5. november 2018, som er oversendt Stiftelsestilsynet.

Vedlagt denne klagen følger et juridisk utdrag av de rettskildene som det blir vist til i det følgende.

1.2 Stiftelsestilsynets vedtak

Stiftelsestilsynet har avslått Kraftlagets Søknad om omdanning til aksjeselskap. Tilsynet kunne alternativt ha godkjent Søknaden på nærmere vilkår, men har i stedet valgt å avslå Søknaden

fullstendig. I begrunnelsen for avslaget har tilsynet særlig fremhevet at en omdanning vil medføre at medlemmene får tilgang til hele Kraftlagets nettoformue til fortrensel for et fond som skal fremme allmennyttige tiltak i forsyningsområdet til Kraftlaget, jf. § 13 i vedtektene.

1.3 Hovedpunktene i klagen

Kraftlaget gjør gjeldende at Vedtaket er ugyldig. Vedtaket er ikke i samsvar med samvirkelova § 146 andre ledd og Stiftelsestilsynets praksis i tilsvarende saker. Basert på samvirkelova og tilhørende kilder – herunder tilsynets egen praksis – er det ikke grunnlag for å avslå Søknaden fra Kraftlaget. Godkjenning skulle ha vært gitt, eventuelt på vilkår. Samvirkelovas regel skal hindre misbruk av samvirkeformen ut fra et kortsiktig profittmotiv. Det er ikke et slikt tilfelle vi står overfor i vår sak.

Omdanningen til aksjeselskap er saklig begrunnet. Den er en nødvendig forutsetning for å slå sammen to nettselskaper – en sammenslåing som er sterkt ønskelig både i et samfunnsperspektiv og i et medlems- og kundeperspektiv. Stiftelsestilsynets vedtak innebærer en effektiv stopper for sammenslåingen i strid med energipolitiske målsetninger og medlemmenes og kundenes interesser.

Stiftelsestilsynets avveining av de interessene som gjør seg gjeldende, er ikke i samsvar med de anvisningene som er gitt i samvirkelovas lovforarbeider. Det er lagt uforholdsmessig stor vekt på allmennyttige formål, hensynet til tidligere medlemmer og et påstått profittmotiv, mens forretningsmessige hensyn, medlemsinteresser og overordnede politiske målsetninger er skjøvet i bakgrunnen. En avveining av de relevante interessene kan i denne saken uansett ikke begrunne at Søknaden avslås. Selv ut fra den interesseavveiningen som tilsynet har gjennomført, skulle Søknaden ha vært godkjent, men på vilkår.

I tillegg til feil ved rettsanvendelsen og usaklig forskjellsbehandling, er klagen begrunnet i saksbehandlingsfeil og feil i det faktum som er lagt til grunn for Vedtaket, jf. nærmere nedenfor.

2. KORT OM KRAFTLAGETS SØKNAD OM OMDANNING OG SAKSFORLØPET

Kraftlaget har i brev av 13. desember 2018 søkt om Stiftelsestilsynets godkjenning av årsmøtets vedtak om omdanning til et aksjeselskap, jf. samvirkeloven § 146 andre ledd tredje punktum.

Etter inngivelsen av Søknaden fikk Kraftlaget signaler om at Stiftelsestilsynet ikke ville godkjenne den. Som det fremgår av Vedtaket punkt 1, hadde Kraftlaget og Stiftelsestilsynet deretter en nokså omfattende korrespondanse:

- (i) Brev fra Stiftelsestilsynet, datert 23. januar 2019
- (ii) Brev fra Kraftlaget, datert 5. februar 2019
- (iii) Brev fra Stiftelsestilsynet, datert 15. februar 2019
- (iv) Brev fra Kraftlaget, datert 12. april 2019
- (v) Brev fra Stiftelsestilsynet, datert 9. mai 2019, og
- (vi) Brev fra Kraftlaget, datert 16. mai 2019.

Det er gjort nærmere rede for sakens faktiske sider, herunder bakgrunnen og begrunnelsen for Søknaden, i Søknaden og i brev (i)–(vi). Kraftlaget har gjort rede for sin lovforståelse og sine rettslige anførsler vedrørende omdanningsspørsmålet i skriftlig korrespondanse med Stiftelsestilsynet siden 13. desember 2018. Disse dokumentene følger saken, og inntas derfor ikke som vedlegg til denne klagen.

Utover den skriftlige korrespondansen, har Stiftelsestilsynet og Kraftlaget diskutert mulige vilkår for godkjenning av Søknaden i møte 20. mars 2019. På denne bakgrunn har Kraftlaget så langt mulig søkt

å komme Stiftelsestilsynet i møte i brev av 12. april 2019, ved å foreslå at omdanningen gjøres betinget av at deler av FKs nettoformue overføres til en nyopprettet stiftelse. I FKs reviderte balanseregnskap per 31.12.2017 ble Kraftlagets fordelingsnett og bygninger bokført til en samlet verdi på totalt NOK 41 711 000. Kraftlaget har overfor Stiftelsestilsynet foreslått at denne verdien i sin helhet skal tilfalle det allmenntyttige fondet som er nevnt i Kraftlagets vedtekter.

3. FEIL RETTSANVENDELSE

3.1 Omdanningsreglens formål

Kraftlaget mener at Stiftelsestilsynet har lagt for liten vekt på det overordnede formålet med samvirkelovas omdanningsregler. Ifølge lovforarbeidene er formålet med lovens regler om fusjon, fisjon og omdanning "i første rekke at man ønsker å legge bedre til rette for omorganiseringsprosesser i samvirkeforhold".¹ Reglene må tolkes og praktiseres i samsvar med dette. Kraftlagets syn er at Vedtaket harmonerer dårlig med omdanningsreglens overordnede formål. Vedtaket legger ikke til rette for en rasjonell omorganiseringsprosess, snarere tvert imot.

Justisdepartementet fremhevet særlig behovet for regler som tar hensyn til at det er tale om igangværende virksomhet:²

"Den ulovfesta samvirkeretten har ikkje egne reglar om desse transaksjonane, og ein må falle tilbake på reglar om oppløysing og nystifting som ikkje tek tilstrekkeleg omsyn til at det er tale om restrukturering av ei igangverande verksemd. Lovregulering kan her gi skreddarsydd løysingar som balanserer dei ulike interessene på ein god måte." (vår understrekning)

Ved vurderingen av om det er saklig grunn for en omdanning, kan man derfor ikke vurdere omdanningen til aksjeselskap isolert. Man må ta hensyn til at omdanningen bereder grunnen for en sammenslåing med et annet nettselskap og dermed for en videreføring og videreutvikling av virksomheten.

Stiftelsestilsynet hevder på s. 2 i Vedtaket at det ikke er tvilsomt at § 13 i Kraftlagets vedtekter ikke bare regulerer oppløsning, men også omdanning. Etter ordlyden er imidlertid vedtektsbestemmelsen begrenset til oppløsning, og det er ingen holdepunkter for at meningen også har vært å regulere omdanning. En annen sak er at den løsningen som fastsettes i vedtektene angående oppløsning, etter samvirkelovens regler også vil ha betydning ved fusjon, fisjon og omdanning, jf. NOU 2002: 6 s. 315 venstre spalte. Lovforarbeidene gir imidlertid ikke holdepunkter for at saklighetsvurderingen vil være den samme ved fortsatt virksomhet (fusjon, fisjon og omdanning) som ved opphør av virksomhet (oppløsning). Som det fremgår av sitatet ovenfor, gir lovforarbeidene tvert imot støtte til at man skal ta hensyn til at det er tale om restrukturering av igangværende virksomhet. I slike tilfeller vil forretningsmessige hensyn kunne komme inn med full tyngde, mens slike hensyn ikke gjør seg gjeldende i en opphørssituasjon.

I samsvar med tilnærmingen på s. 2 i Vedtaket, har Stiftelsestilsynet ved sin drøftelse av saklighetsvilkåret på s. 4 tatt utgangspunkt i situasjonen ved oppløsning. Dette preger tilsynets drøftelse og konklusjon. I selve det formelle vedtaket – konklusjonen – heter det således at den omsøkte "vedtektsendringen" avslås. Og avslutningsvis i Vedtaket punkt 4 heter det at "Stiftelsens søknad om å dele ut nettoformuen til Kraftlagets medlemmer per 30. juni 2018 avslås".

Kraftlaget har ikke søkt om å endre vedtektene eller om å dele ut nettoformuen til lagets medlemmer. Kraftlaget har søkt om en omdanning til aksjeselskap som ledd i omorganisering av igangværende

¹ Jf. NOU 2002: 6 Lov om samvirkeforetak s. 308 venstre spalte (punkt 30.2.5), jf. Ot.prp. nr. 21 (2006-2007) Om lov om samvirkeforetak (samvirkelova) s. 203 venstre spalte (punkt 13.3.1).

² Jf. Ot.prp. nr. 21 (2006-2007) s. 203 venstre spalte (punkt 13.3.1).

virksomhet. I lys av lovgivers målsetning om å legge til rette for restrukturering av igangværende virksomhet, kan ikke omdanningssøknaden vurderes som om det var en søknad om å fordele nettoformuen på medlemmene ved oppløsning. Dette kan også forankres i samvirkeformens overordnede mål: å dekke medlemmenes felles behov for kjøp eller avsetning av varer eller tjenester.

Dagens virksomhet i Kraftlaget vil bli videreført i Haugaland Kraft, som dermed vil fortsette med å dekke medlemmenes behov for elektrisk energi og andre produkter og tjenester som Kraftlaget i dag tilbyr. Denne situasjonen er ikke sammenlignbar med situasjonen der de som er medlemmer av et samvirkeforetak på et gitt tidspunkt, bringer virksomheten til opphør og i den forbindelse søker å tilegne seg verdier som primært er skapt av andre.

3.2 Tilgang til nettoformuen – kravet til "saklig grunn"

3.2.1 En konkret interesseavveining – ikke slutninger fra lovens normalordning

Stiftelsestilsynet har i Vedtaket punkt 4 tatt utgangspunkt i lovforarbeidenes drøftelser av om samvirkeforetak skal kunne fordele nettoformuen ved oppløsning til medlemmene. I proposisjonen konkluderer Justisdepartementet slik:³

"Slik Justisdepartementet ser det, bør lova opne for at nettoformuen ved oppløsning blir fordelt på medlemmane, jf. lovforslaget § 135 femte ledd. Departementet ser ikkje grunn til å innskrenke vedtektsfridomen på dette punktet."

Som Stiftelsestilsynet korrekt har lagt til grunn, er den fravikelige hovedregelen at nettoformuen ved oppløsning skal gå til samvirkeformål eller allmennyttig formål, samvirkelova § 135 fjerde og femte ledd. Ved stiftelsen av et samvirkeforetak er det imidlertid full frihet til å bestemme at nettoformuen i sin helhet skal tilfalle medlemmene, jf. også samvirkelova § 10 nr. 9.

På side 4 i Vedtaket treffer Stiftelsestilsynet følgende slutning:

"Det er vår vurdering at når hovedregelen etter loven, lovens normalordning, er at alle gjenværende midler skal gå til samvirkeformål eller allmennyttig formål, tilsier det at det vesentligste av Kraftlagets verdier skal tilfalle det opprinnelige formålet etter vedtektene, altså stiftelsen."

Denne slutningen har ikke støtte i rettskildene. Verken lovforarbeidene eller andre rettskilder gir støtte for at lovens normalordning skal ha betydning for den interesseavveiningen som skal foretas etter samvirkelova § 146 andre ledd. Som fremhevet av Justisdepartementet, skulle utgangspunktet være full vedtektsfrihet, dvs. at både lovens normalordning og andre ordninger anses for å være likeverdige og fullt legitime.

Det sentrale i vår sammenheng er at loven legger opp til at man ved saklighetsvurderingen skal foreta en konkret avveining av de interessene som gjør seg gjeldende i den enkelte sak, og ikke til at man skal trekke slutninger ut fra det som er lovens normalordning. Om man ved skjønnsutøvelsen skulle "gravitere" mot lovens normalordning, ville det stride mot omdanningsreglernes formål, jf. punkt 3.1 ovenfor.

3.2.2 Generelt om den konkrete interesseavveiningen

Samvirkelovas lovforarbeider gir nærmere anvisning på den vurderingen som skal foretas ved anvendelsen av lovens saklighetskriterium. Innholdet i kravet til saklig grunn er dessuten nærmere

³ Jf. Ot.prp. nr. 21 (2006-2007) s. 209 venstre spalte (punkt 14.3).

presisert i juridisk litteratur.⁴ Ifølge forarbeidene kan ikke et ønske om å skaffe seg tilgang på nettoformuen ved oppløsning i seg selv være en saklig grunn, mens det kan stille seg annerledes dersom økt utdelingsadgang vil være "forretningsmessig gunstig".⁵ Ifølge Samvirkelovutvalgets utredning vil det "i alminnelighet være et tungt argument i retning godkjenning at foretaket med god grunn kan anføre at en øket utdelingsadgang til medlemmene vil være forretningsmessig gunstig for virksomheten".⁶ Uttalelsen er direkte relatert til vedtektsendringer som gir medlemmene økt tilgang til nettoformuen, men tilsier at forretningsmessige hensyn skal veie tungt også ved omdanning og andre transaksjoner som krever godkjenning fra Stiftelsestilsynet.

Lovforarbeidene presiserer at vurderingen av om det foreligger saklig grunn må skje i lys av de kryssende hensynene som er skissert på s. 272 til 273 i Samvirkelovutvalgets utredning.⁷ Samvirkelovutvalget understreket at en avveining av de relevante interessene ville stå sentralt i saklighetsvurderingen.⁸ Tilsvarende er det i juridisk teori tatt til orde for at man generelt må legge vekt på styrken i de interessene som bestemmelsen tar sikte på å balansere.⁹ Samvirkelovutvalget identifiserte følgende fire interesser:

1. Den eller de som er tilgodesett gjennom samvirkeforetakets opprinnelige vedtekter.
2. Tidligere medlemmer, som gjennom sin deltakelse i foretaket har vært med på å bygge opp fellesformuen.
3. Nåværende medlemmer.
4. Offentlige myndigheter eller private som har støttet samvirkeforetaket finansielt eller på annen måte.

Kraftlaget mener at Stiftelsestilsynet har foretatt en avveining av disse interessene som ikke er i samsvar med de føringene som er gitt i lovforarbeidene. Vi finner derfor grunn til å gjengi lovgivers vurdering av hvor sterkt de ulike interessene gjennomgående vil stå i den samlede vurdering. Om dette uttaler Samvirkelovutvalget følgende:¹⁰

"Hensynet til de som er tilgodesett i samvirkeforetakets opprinnelige vedtekter, kan etter utvalgets mening neppe tillegges særlig vekt. Vedtektene som sådan gir ikke disse noe rettskrav på midler, og deres forventning vil ofte være usikker både mht. til om de kan regne med å få noe, når, og i tilfelle hvor mye.

Utvalget mener det kan være større grunn til å innføre begrensninger av hensyn til tidligere medlemmer. Disse kan gjennom sin produksjon, omsetning eller samhandel med laget ha vært med på å bygge opp foretakets formue, og deres utmelding fra laget kan ha skjedd i tillit til at nettoformuen i tilfelle oppløsning skulle gå til andre enn medlemmene. Sett fra deres synsvinkel kan en vedtektsendring således ha karakter av bristende forutsetning. Det kan fortone seg som urimelig at kanskje betydelige midler, som en selv har vært med på å skape, skal fordeles på senere og kanskje nye medlemmer i strid med det som fulgte av vedtektene på

⁴ Se Tore Fjørtoft og Ole Gjems-Onstad, *Samvirkeforetak – reglene om økonomiforhold, skatt og avgift*, Oslo 2009 s. 150–154 og Tore Fjørtoft, *Økonomiske medlemsrettar i samvirkeforhold*, Oslo 2014 s. 441–443.

⁵ Jf. Ot.prp. nr. 21 (2006-2007) s. 303 høyre spalte.

⁶ Jf. NOU 2002: 6 s. 377 høyre spalte, jf. s. 379 venstre spalte. Slik også Tore Fjørtoft, *Økonomiske medlemsrettar i samvirkeforhold*, Oslo 2014 s. 442.

⁷ Jf. Ot.prp. nr. 21 (2006-2007) s. 303 høyre spalte.

⁸ Jf. NOU 2002: 6 s. 273 høyre spalte (punkt 26.4).

⁹ Jf. Tore Fjørtoft, *Økonomiske medlemsrettar i samvirkeforhold*, Oslo 2014 s. 441–442.

¹⁰ Jf. Ot.prp. nr. 21 (2006-2007) s. 272–273 (punkt 26.4).

utmeldingstidspunktet. Hvor urimelig dette vil være, vil bl.a. avhenge av hvor mye vedkommende har bidratt med, og hvor lenge det er siden medlemmet meldte seg ut.

For offentlige myndigheter eller private som har støttet samvirkeforetaket finansielt eller på annen måte, har tanken med støtten gjerne vært å fremme samvirkeformål eller politiske målsetninger. At foretaket endrer sine vedtekter slik at medlemmene får en større andel av midler ved oppløsning, kan således være i strid med bidragsyternes intensjoner.

Ved avveiningen av hensynet til nåværende medlemmer mot hensynet til de tredjepersonsinteressene som er nevnt, finner utvalget grunn til å legge stor vekt på det som etter utkastet er lovens normalordning: Når denne er at alle gjenværende midler skal gå til samvirkeformål eller allmennyttige formål, bør det ikke være kulant å fravike lovens ordning gjennom endring av vedtektene."

Sammenfatningsvis nyter hensynet til de som er tilgodesett i de opprinnelige vedtektene, et svakt rettslig vern. Særlig gjelder dette dersom vedtektene ikke utpeker spesifikke rettssubjekter; det er da ingen som har en konkret og velgrunnet forventning om utdeling av midler.¹¹ Hensynet til tidligere medlemmer som har vært med på å bygge opp foretakets formue, veier tyngre, avhengig av i hvilken grad de har bidratt til verdiskapningen i foretaket. Hensynet til private og offentlige støttespillere er ikke et sentralt hensyn i vår sak. Når det gjelder hensynet til nåværende medlemmer, er det som nevnt et sentralt moment om en omdanning er "forretningsmessig gunstig" og at den ikke innebærer et misbruk av samvirkeformen ut fra et kortsiktig profittmotiv.

3.2.3 Merknader til Stiftelsestilsynets interesseavveining

Ifølge Stiftelsestilsynet tilsier "en avveining av de konkrete interessene i saken" at det vesentligste av Kraftlagets verdier skal tilfalle det opprinnelige formålet etter vedtektene. Det er imidlertid en stor svakhet ved Vedtaket at det ikke inneholder en nærmere avveining av de relevante interessene, herunder en vurdering av hvor sterkt de gjør seg gjeldende i denne konkrete saken.

Det vedtektsbestemte formålet

Stiftelsestilsynet har i Vedtaket vist til at nettoformuen ved oppløsning etter vedtektene skal tilfalle "eit fond som har til føremål å fremja allmennyttige tiltak i forsyningsområdet til Fjelberg Kraftlag". Dette momentet synes å være tillagt stor vekt i tilsynets vurdering. Det vises til at Stiftelsestilsynet på s. 6 i Vedtaket gir uttrykk for at den omsøkte omdanningen ikke i tilstrekkelig grad ivaretar hensynene bak gjeldende vedtekter, jf. også uttalelsen innledningsvis i Vedtaket om at omdanningen angivelig skjer "til fortrenghet for løsningen etter gjeldende vedtekter".

En så tung vektlegging av de interessene som er tilgodesett i vedtektene, er ikke i samsvar med samvirkelova. Dette er en interesse som ifølge lovgiver ikke skal tillegges særlig vekt, jf. punkt 3.2.2 ovenfor. Særlig gjelder dette når formålet – som i dette tilfellet – er abstrakt angitt ("allmennyttige tiltak i forsyningsområdet"). Det foreligger i dette tilfellet ingen personer eller sammenslutninger som basert på FKs vedtekter har en berettiget forventning om å kunne disponere over foretakets nettoformue. Det fondet som det vises til i vedtektene, er ikke engang opprettet. Stillingen blir for så vidt den samme som om man i vedtektene hadde valgt lovens normalordning om "allmennyttige formål", jf. samvirkelova § 135 fjerde ledd. Det representerer en gal lovanvendelse når Stiftelsestilsynet i Vedtaket har lagt stor vekt på et hensyn som etter lovforarbeidene skal tillegges meget beskjeden vekt.

Hensynet til tidligere medlemmer

¹¹ Jf. NOU 2002: 6 s. 272 høyre spalte (punkt 26.4).

Stiftelsestilsynet har på s. 5 i Vedtaket hevdet at tidligere medlemmer, i alle fall dem som har meldt seg ut etter at FKs oppløsningsbestemmelse ble endret i 2009, ikke har hatt en berettiget forventning om utdelinger av betydning. Tilsynet synes med dette å ta hensynet til tidligere medlemmer til inntekt for at nåværende medlemmer ikke skal kunne skaffe seg tilgang til verdiene i foretaket gjennom en omdanning.

Hensynet til tidligere medlemmer taler i denne saken overveiende for at det foreligger saklig grunn for omdanningen. Kraftlaget ble etablert i 1947. Helt frem til 1. juni 2009 hadde medlemmene ifølge vedtektene krav på nettoformuen ved oppløsning. De aller fleste tidligere medlemmene har således forventet at noen fremtidige medlemmer skulle få tilgang på nettoformuen ved oppløsning. I den grad de har meldt seg ut, har det altså skjedd med kunnskap om at Kraftlagets verdier på et fremtidig tidspunkt kan tilfalle de som da er medlemmer. I tiårsperioden etter at oppløsningsbestemmelsen i vedtektene ble endret, har det vært ytterst få utmeldinger fra Kraftlaget. Når en vurderer tidligere medlemmer under ett, kan det derfor ikke være tvil om at et stort flertall av disse har vært innstilt på at nettoformuen ved oppløsning skulle tilfalle medlemmene.

Ytterligere et moment tilsier at hensynet til tidligere medlemmer har begrenset vekt i denne saken: De har bare i noen grad bidratt til å skape de verdiene som nå inngår i sammenslåingen med Haugaland Kraft. Den urimeligheten som Samvirkelovutvalget pekte på i sin utredning,¹² knyttet seg til *verdier som de tidligere medlemmene har vært med på å bygge opp*, jf. punkt 3.3.2 ovenfor. Verdiene i Kraftlaget skriver seg for en stor del fra foretakets aksjer i Sunnhordaland Kraftlag AS ("SKL"). I Kraftlagets reviderte balanseregnskap per 31.12.2017 ble Kraftlagets fordelingsnett og bygninger bokført til en samlet verdi på totalt NOK 41 711 000. Dette kan således ses som et uttrykk for hvilke verdier som er skapt gjennom foretakets ordinære drift, og som medlemmene kan sies å ha vært med på å bygge opp. De øvrige ca. NOK 268 000 000 kan ikke relateres til medlemsinnsats. Synspunktet om at ikke andre skal bære alle fruktene av egen innsats, gjør seg derfor ikke gjeldende for det vesentligste av verdiene i Kraftlaget.

Stiftelsestilsynet har på s. 4 i Vedtaket drøftet betydningen av at Kraftlagets verdiøkning for en stor del skyldes tilfeldige forhold, nemlig verdiøkningen på aksjene i SKL. Ved beregningen av hvor stor del av verdiøkningen som skal tilfalle medlemmene, må det ifølge tilsynet *"tas utgangspunkt i lovens hovedregel og den interesseavveining som loven gir anvisning på slik sitert over"*. Det nevnte sitatet gjaldt et eksempel i lovforarbeidene der kraftlagene på nittitallet oppnådde store overskudd som ikke skyldtes den ordinære driften, men endringer i generelle rammevilkår. Samvirkelovutvalget uttalte:¹³

"I slike tilfeller vil det etter utvalgets oppfatning kunne foreligge en saklig grunn for å endre vedtektene, slik at medlemmene i alle fall får tilgang på deler av nettoformuen. Ved vurderingen av om det foreligger saklig grunn, vil en avveining av de ulike interessene som nevnt ovenfor derfor stå sentralt."

Stiftelsestilsynet mener at sitatet taler for at medlemmene i disse tilfellene får tilgang på *en del* av nettoformuen. Formuleringen i lovforarbeidene åpner imidlertid for at medlemmene like gjerne kan få tilgang på *hele* nettoformuen i disse tilfellene, jf. uttrykket *"i alle fall"*. Det er således ikke grunnlag for å tolke lovforarbeidene slik tilsynet gjør.

Sitatet fra lovforarbeidene gir heller ikke støtte for Stiftelsestilsynets syn om at man må ta utgangspunkt i lovens hovedregel ved vurderingen av hvor stor andel av verdiene som skal tilfalle medlemmene i disse tilfellene. Det fremgår uttrykkelig av sitatet at det skal foretas en avveining av relevante interesser, og det er ikke sagt noe om at lovens hovedregel skal være styrende for

¹² Jf. NOU 2002: 6 s. 272 høyre spalte (punkt 26.4).

¹³ Jf. NOU 2002: 6 s. 273 høyre spalte (punkt 26.4).

vurderingen. Det kan synes som om denne feilen i rettsanvendelsen har bidratt til at Stiftelsestilsynet i Vedtaket har lagt uforholdsmessig stor vekt på hensynet til tidligere medlemmer. Som nevnt i punkt 3.2.2 ovenfor, så følger det av lovforarbeidene at vurderingen av tidligere medlemmers interesser skal knyttes til den innsatsen de har lagt ned for laget, og ikke til verdiøkning som skyldes andre forhold.

Hensynet til nåværende medlemmer

En omdanning med etterfølgende sammenslåing med Haugaland Kraft vil være gunstig i et medlemsperspektiv. Sammenslåingen vil medføre en betydelig lavere nettleie for nåværende og fremtidige kunder i FK (uavhengig av eierskap i FK), samt bedre forsyningssikkerhet og beredskap. Det foreligger beregninger som viser at næringskunder innen FK sitt nettområde vil få en reduksjon i nettkostnader på 40 til 55 %, mens husholdninger er ventet å få en reduksjon i nettleien på ca. 30 %. Til dette kommer at medlemmene i Kraftlaget blir aksjeeiere i FK AS og dermed indirekte får aksjer i Haugaland Kraft.

Forretningsmessige hensyn skal etter lovforarbeidene tillegges stor vekt, jf. punkt 3.3.2 ovenfor. Omdanningen og den etterfølgende sammenslåingen vil bidra til mer effektiv drift, lavere priser for kundene og at virksomheten vil være bedre rustet til å tilfredsstille de kravene energimyndighetene stiller.

Stiftelsestilsynet uttaler på s. 4 i Vedtaket til at det er et argument for at det foreligger saklig grunn at kraftlaget omdannes med tanke på å inngå i en større enhet. Vi viser i den sammenheng også til at Stiftelsestilsynets i brev av 23. januar 2019 fremholdt at tilsynet "*i korte trekk deler (...) Kraftlagets vurdering av at det foreligger saklig grunn til omdanning på grunn av organisatoriske krav til Kraftselskapet og myndighetenes krav og ønske om konsolidering av nettselskaper i kraftbransjen*" og videre at "*disse argumenter isolert sett taler for at det foreligger saklig grunn for omdanning*". Kraftlagets mener at dette hensynet er tillagt for liten vekt i det endelige Vedtaket. Ut fra begrunnelsen i Vedtaket er det for øvrig vanskelig å lese om hensynet overhodet er vektlagt. Til sammenligning ble den tilsvarende søknaden fra Skånevik Ølen Kraftlag SA i sin tid avgjort utelukkende under henvisning til myndighetenes ønske om at nettselskap skal slå seg sammen med hverandre for å møte kravene i energiloven, jf. Stiftelsestilsynets vedtak av 21. april 2017 s. 3.

Til tross for dette har Stiftelsestilsynet med basis i et påstått kortsiktig profittmotiv og under henvisning til konsekvensene av omdanningen – at medlemmene indirekte gis tilgang til nettoformuen – funnet at kravet til saklig grunn likevel ikke er oppfylt. Som vi kommer tilbake til under punkt 5.2, bygger Vedtaket her på et uriktig faktum. Det er ikke korrekt at det er et ønske om kortsiktig profitt som ligger bak omdanningen og sammenslåingen.

Forarbeidene til samvirkeloven bygger på at medlemmene etter en omdanning i prinsippet vil ha tilgang til nettoformuen. Presiseringen i Ot.prp. nr. 21 (2006–2007) s. 303 om at et "*ønske om å skaffe seg tilgang på nettoformuen ved oppløsning, er ikkje i seg sjølv ei sakleg grunn*" anerkjenner at konsekvensene av en omdanning kan være at medlemmene får slik tilgang til nettoformuen, men gjør det klart at dette alene ikke kan utgjøre en saklig grunn. I vår sak er det tungtveiende forretningsmessige hensyn, herunder tilpasning til myndighetenes krav og forventninger, som ligger til grunn for omdanningen. Det er ikke tale om et tilfelle der de som er medlemmer på et gitt tidspunkt forsøker å tilegne seg verdier som primært er skapt av andre.

Sammenfatning

De tredjepartsinteressene som Stiftelsestilsynet har vist til i begrunnelsen for Vedtaket, har meget begrenset vekt i denne saken. Det gjelder både det allmenntilgode som vedtektene tilgodeser,

og hensynet til de medlemmene som har meldt seg ut av KF de siste ti årene. Samtidig taler forretningsmessige hensyn og hensynene til medlemmene/kundene med styrke for at det foreligger saklig grunn for omdanning. Stiftelsestilsynet har i Vedtaket – og i samsvar med tidligere praksis – anerkjent disse hensynene som saklige, men har tillagt de nevnte tredjepartsinteressene vesentlig større vekt. En slik balansering av de kryssende hensynene er ikke i samsvar med lovgivers intensjon slik denne har kommet til uttrykk i lovforarbeidene. Tilsynets interesseavveining bryter så markant med de føringene som følger av lovforarbeidene, at det må anses for å være gal lovanvendelse. Videre er tilsynets interesseavveining i denne saken i strid med tilsynets praksis i andre saker, jf. punkt 4 nedenfor.

3.3 Godkjenning på vilkår er ikke vurdert

Stiftelsestilsynet har på s. 4 i Vedtaket tatt til orde for at *"det vesentligste av Kraftlagets verdier skal tilfalle det opprinnelige formålet etter vedtektene"*. Formuleringen er gjentatt på s. 6 i Vedtaket. Tilsynets interesseavveining tilsier at Søknaden godkjennes, men at det stilles vilkår om at deler av Kraftlagets verdier overføres til et fond i samsvar med gjeldende vedtekter. Det vises i den sammenheng til at Stiftelsestilsynet i Vedtaket har anerkjent de hensynene FK har vist til som saklige.

Samvirkelova § 146 andre ledd fjerde punktum slå fast at Stiftelsestilsynet kan godkjenne en omdanning på vilkår. Vedtaket i denne saken etterlater tvil om tilsynet overhodet har vurdert om Søknaden skal godkjennes på nærmere vilkår. Det er innledningsvis i Vedtaket vist til at Kraftlaget og tilsynet har *"diskutert vilkår for godkjenning, men uten å komme til enighet om dette"*. Dette er imidlertid ikke et forhandlings spørsmål. Stiftelsestilsynet har som forvalter og håndhever av det aktuelle regelverket en selvstendig plikt til å vurdere om godkjenning kan eller skal gis på vilkår, selv om den private part har søkt om omdanning uten vilkår. Slik FK ser det, representerer det derfor en gal lovanvendelse når Stiftelsestilsynet ikke har vurdert å stille vilkår i en situasjon der tilsynets egen drøftelse og begrunnelse tilsier at godkjenning blir gitt på vilkår.

Kraftlagets syn, basert på Stiftelsestilsynets praksis i tilsvarende saker, er at Søknaden i dette tilfellet skulle ha vært godkjent uten vilkår. Dersom det likevel stilles vilkår i godkjenningen, kan det ikke bli tale om å stille mer enn NOK 41 711 000 til disposisjon for det vedtektsbestemte formål, jf. punkt 3.2.3 ovenfor.

Avslutningsvis bemerkes det at Kraftlaget aldri har presisert at Stiftelsestilsynet skal vurdere Søknaden *"uten vilkår"* slik Stiftelsestilsynet legger til grunn under punkt 1 i Vedtaket. Det blir i beste fall misvisende, all den tid FK kun har bedt Stiftelsestilsynet om å vurdere den opprinnelige Søknaden som den er. Kraftlaget har skriftlig overfor Stiftelsestilsynet blant annet foreslått at NOK 41 700 000 av nettoformuen i forbindelse med omdanningen overføres til en stiftelse. Det er imidlertid Stiftelsestilsynet som har myndighet til å stille vilkår for en omdanning, og ikke Kraftlaget.

4. USAKLIG FORSKJELLSBEHANDLING

Stiftelsestilsynets avslag på Søknaden innebærer en usaklig forskjellsbehandling av Kraftlaget. Stiftelsestilsynet har i sammenlignbare saker (blant annet Skånevik Ølen Kraftlag, jf. vedtak 21. april 2017) lagt vekt på at *"departementet ønsker at nettselskap skal slå seg sammen med andre for å møte kravene i energiloven"*. Som følge av at kraftlaget er organisert som et samvirkeforetak, *"må en før sammenslåing med et aksjeselskap omdanne seg til et AS"*, het det i Stiftelsestilsynets vedtak. Tilsvarende gjelder i FKs tilfelle. Som fremhevet i Søknaden punkt 3.2 og 4, satte også alle de interessentene FK var i kontakt med krav om at Kraftlaget gjennomførte en omdanning til et

aksjeselskap, før en eventuell sammenslåing. Skånøvik Ølen Kraftlag AS har også vedtekter som er tilnærmet identiske med de som er foreslått for det omdannede Kraftlaget.

Stiftelsestilsynet synes imidlertid ikke å legge vekt på at identiske hensyn gjør seg gjeldende for FK. I stedet trekker tilsynet frem faktiske forhold som etter tilsynets oppfatning skiller den foreliggende saken fra tidligere saker. Det pekes særlig på et kortsiktig profittmotiv hos Kraftlagets medlemmer. Disse tilsynelatende forskjellene bygger imidlertid på samme misforståelser som Stiftelsestilsynets drøftelser og konklusjoner vedrørende bakgrunnen og begrunnelsen for omdanningen, jf. punkt 5.2 nedenfor.

I tillegg viser Stiftelsestilsynet til at de ulike søkerne har hatt ulike oppløsningsbestemmelser forut for omdanningen, jf. Vedtaket s. 5 og 6. Vi kan vanskelig se at utelatelsen av en stiftelse eller et fond i vedtektene skal ha som følge at det i SØKs tilfelle blir godtatt en omdanning uten vilkår, mens det i FKs tilfelle eventuelt stilles som vilkår at det vesentligste av nettoformuen skal overføres til en stiftelse (tilsvarende NOK 156 000 000), all den tid formålet som i realiteten skal ivaretas ved omdanningen er det samme. Som allerede nevnt, er det i denne sammenhengen et poeng at det per i dag ikke foreligger noen stiftelse eller andre rettssubjekter som har noen berettiget forventning om å kunne motta FKs midler ved oppløsning. Det sentrale er at det både i SØKs tilfelle og i FKs tilfelle er allmenntilgittige formål som skulle tilgodeses i Vedtektene.

Vi nevner for ordens skyld også at andre kraftlag som har blitt omdannet til aksjeselskap etter tilsvarende modell om FK, i prinsippet står fritt til å treffe vedtak på generalforsamlingen om å avhende aksjer og dele ut midlene i aksjeselskapet. Den eneste forskjellen virker å være at FK på søknadstidspunktet hadde en tilbakekjøpsklausul i integrasjonsavtalen med Haugaland Kraft. FK har imidlertid overfor Haugaland Kraft frafalt denne retten til å kjøpe aksjene tilbake.

Vurderingen av om det foreligger usaklig forskjellsbehandling må skje på grunnlag av strukturelle, objektive trekk ved transaksjonsmodellene. Stiftelsestilsynet har i Vedtaket vist til henvendelser som tilsynet har mottatt fra tidligere medlemmer eller andre. Det kan være tilfældigheter som avgjør om noen tar kontakt med tilsynet, og man kan ikke med sikkerhet vite hvilke hensikter disse har. Andre omdanningssøknader kan i prinsippet tenkes å være basert på ønske om profitt uten at Stiftelsestilsynet har fått kjennskap til det. Nettopp derfor er det helt avgjørende at tilsynet ved utøvelsen av sin godkjenningskompetanse baserer seg på sakens dokumenter og på objektive trekk ved transaksjonene som sådanne, og ikke på mer eller mindre tilfældige henvendelser fra privatpersoner.

5. URIKTIG FAKTUM

5.1 Innledning

Stiftelsestilsynets Vedtak er basert på uriktig faktum vedrørende de forholdene som har ledet til styrets og årsmøtets vedtak om omdanning av Kraftlaget, herunder formålet med Søknaden. Feilene er av en slik karakter, og gjelder så sentrale punkter, at de må antas å ha vært avgjørende for Stiftelsestilsynets vurderinger og konklusjon.

5.2 Bakgrunnen og begrunnelsen for omdanningen

Den omsøkte omdanningen er i første rekke et svar på myndighetenes krav og ønske om konsolidering av nettselskaper i kraftbransjen. Gjennom omdanningen og den etterfølgende sammenslåingen med Haugaland Kraft, sikres de verdiene som er opparbeidet i Kraftlaget. I tillegg vil omdanningen være i medlemmenes interesse ettersom sammenslåingen vil medføre en betydelig

lavere nettleie for nåværende og fremtidige kunder i FK, samt bedre forsyningssikkerhet og beredskap.

Under henvisning til tilbakekjøpsklausulen i integrasjonsavtalen med Haugaland Kraft og en video Stiftelsestilsynet har fått tilsendt fra et medlemsmøte 15. oktober 2018, har imidlertid Stiftelsestilsynet lagt til grunn at omdanningen er motivert av et kortsiktig profittmotiv. Dette til tross for at styret i Kraftlaget gjentatte ganger har avkreftet en slik motivasjon, og forklart at videoklippet Stiftelsestilsynet har fått tilsendt er tatt ut av sin større sammenheng.

Konkret har Stiftelsestilsynet under punkt 4 i Vedtaket konkludert med at *"det i den konkrete saken foreligger indikasjoner på at medlemmene har hatt til intensjon eller hatt en forventning om kortsiktig profitt når omdanningen skulle besluttes"*. Tilsynet uttaler videre at *"det fremstår også nærliggende at medlemmenes stemmegivning er påvirket av utsikter til slik kortsiktig profitt som også er konkretisert i integrasjonsavtalens salgsrett"*. Kraftlaget stiller seg uforstående til hvordan Stiftelsestilsynet kan ha noen formening om hva som i det konkrete tilfellet har motivert det enkelte medlem til å stemme for et vedtak om omdanning. Videre er Kraftlaget kritisk til at en slik ubekreftet antakelse benyttes som et tungtveiende argument i Stiftelsestilsynets vurdering av Søknaden.

Grunnen til at Kraftlaget ønsket at integrasjonsavtalen med Haugaland Kraft skulle inneholde en rett for Kraftlaget til å selge tilbake aksjene mot kontanter, var et ønske fra Kraftlagets side om å kunne vurdere verdien av mottatte bud opp mot hverandre. I brev av 5. februar 2019 foreslo imidlertid Kraftlaget at salgsretten ble tatt ut av integrasjonsavtalen med Haugaland Kraft, og Haugaland Kraft bekreftet at de ville akseptere en slik løsning. Dette er informasjon som Stiftelsestilsynet er gjort kjent med.

Stiftelsestilsynet har til tross for dette holder fast ved sitt syn på at omdanningen er motivert av et kortsiktig profittmotiv, og lar denne vurderingen være utslagsgivende i Vedtaket. FK viser i den sammenheng til at Høyesterett i plenum har lagt til grunn at det er faktum på vedtakstidspunktet som skal være avgjørende for forvaltningens og domstolenes vurdering, jf. Rt. 2012 s. 1985 og Rt. 2012 s. 2039. Med tanke på klagebehandlingen bes det derfor om at det ses bort fra integrasjonsavtalen, da denne ikke lenger kan sies å inngå i Søknaden.

For øvrig vises det i all hovedsak til punkt 3 i Søknaden som utførlig redegjør for styrets og årsmøtets begrunnelse for omdanningen.

5.3 Øvrige forhold

Under punkt 4 i Vedtaket, konkluderer Stiftelsestilsynet som nevnt med at *"Stiftelsens søknad om å dele ut nettoformuen til Kraftlagets medlemmer per 30. juni 2018 avslås"*. Det presiseres for ordens skyld at Kraftlaget ikke er noen stiftelse slik som det her blir lagt til grunn. Videre har som nevnt Kraftlaget aldri søkt om å få dele ut nettoformuen til Kraftlagets nåværende medlemmer.

Formålet med Søknaden er derimot å få Stiftelsestilsynets godkjenning av årsmøtets vedtak om omdanning til et aksjeselskap for å legge til rette for den etterfølgende sammenslåingen med Haugaland Kraft. Det ligger i dette at verken en omdanning eller en økt tilgang på nettoformuen har vært et mål i seg selv, men et middel for å tilpasse Kraftlagets virksomhet til myndighetsstyrte rammevilkår og ønsket om konsolidering av nettselskaper. Formuleringen av konklusjonen til Stiftelsestilsynet etterlater en viss tvil om hva Stiftelsestilsynet egentlig har lagt vekt på i sin vurdering, og kan tyde på at Stiftelsestilsynet har satt likhetstegn mellom en omdanning og en oppløsning med utdeling av nettoformuen til medlemmene. Som nevnt i punkt 3.1 og 3.2, ovenfor, må det ved saklighetsvurderingen tas hensyn til at det er tale om omorganisering av eksisterende virksomhet, og ikke opphør med sikte på utdeling til medlemmene.

For ordens skyld presiseres at dersom det omdannende Kraftlaget i fremtiden ønsker å foreta utdelinger, må dette besluttes av det omdannede selskapets organer. Beslutningen må videre ligge innenfor rammen av aksjeloven og de gjeldende vedtektene.

6. SAKSBEHANDLINGEN

Kraftlagets syn er at Stiftelsestilsynets saksbehandling ikke er forsvarlig, jf. forvaltningsloven § 17. Saksbehandlingen oppfyller bl.a. ikke grunnleggende, forvaltningsrettslige krav til kontradiksjon.

Som eksempler kan nevnes at saksbehandlingen synes å være basert på (1) "*mottatte tips og omtale i media*", jf. Stiftelsestilsynets uttalelser i brev av 23. januar 2019, og på (2) Stiftelsestilsynets rettslige vurdering av saken i "Uttale til lov om samvirkeforetak § 135", publisert på Lotteri- og Stiftelsestilsynets hjemmesider 29. november 2018, dvs. i god tid før årsmøtet i FK traff sitt vedtak om omdanning.¹⁴ På s. 5 i Vedtaket er det dessuten vist til henvendelser fra nåværende og tidligere medlemmer m.fl.

Hva gjelder Stiftelsestilsynets gjentatte henvisninger til "*mottatte tips og omtale i media*", ønsker vi å poengtere at dette er informasjon Kraftlaget verken har blitt gjort kjent med eller fått muligheten til å imøtegå. Vi kjenner heller ikke til i hvilken grad Stiftelsestilsynet har undersøkt tipsene nærmere for å verifisere om de er korrekte.

I brev av 23. januar 2019 punkt 3.1, nevnes integrasjonsavtalen mellom Haugaland Kraft og FK datert 5. november 2018, som ett av de mer konkrete "*tips*" Stiftelsestilsynet har mottatt i saken. I denne forbindelse fremholdt Stiftelsestilsynet at "*integrasjonsavtalen verken [er] vedlagt søknaden eller omtalt*" og ba Kraftlaget om blant annet å kommentere avtalen og tilbakekjøpsklausulen. Dette til tross for at avtalen uttrykkelig er omtalt i Søknaden punkt 3.2, at det i Søknaden er lenket til avtalen og at avtalen var lagt ut på Kraftlagets hjemmesider. Slike forhold etterlater tvil om Stiftelsestilsynet har vurdert det omfattende faktiske og juridiske materialet som ligger til grunn for styrets og årsmøtets vedtak om omdanning til aksjeselskap. Når Stiftelsestilsynet dessuten bygger på et uriktig faktum, jf. punkt 5 ovenfor, tyder dette på at Søknaden ikke har vært forsvarlig behandlet.

Saksbehandlingsfeilene er direkte knyttet til opplysningen av saken og det faktum Stiftelsestilsynet har basert sin avgjørelse på. De må derfor antas å ha påvirket innholdet i Vedtaket.

7. SAMMENFATNING OG KONKLUSJON

Omdanningen til aksjeselskap er saklig begrunnet. Den er nødvendig for å kunne slå sammen FK med Haugaland Kraft – en sammenslåing som er sterkt ønskelig både i et samfunnsperspektiv og i et medlems- og kundeperspektiv. Stiftelsestilsynets vedtak innebærer en effektiv stopper for sammenslåingen i strid med energipolitiske målsetninger og medlemmenes og kundenes interesser.

Vedtaket er ikke i samsvar med samvirkelova § 146 andre ledd og Stiftelsestilsynets praksis i tilsvarende saker. Tilsynet har lagt uforholdsmessig stor vekt på allmenntilgode formål, hensynet til tidligere medlemmer og påstander om profittformål, mens forretningsmessige hensyn, medlemsinteresser og overordnede politiske målsetninger er skjøvet i bakgrunnen. Det foreligger også saksbehandlingsfeil og feil i det faktum som er lagt til grunn for Vedtaket. Dette er feil som må antas å ha påvirket Vedtakets innhold.

¹⁴ Se Stiftelsestilsynets vurderinger på: <https://lottstift.no/nb/stiftelser/andre-ansvarsomrader/samvirkeforetak/uttale-til-lov-om-samvirkeforetak-pgf-135/>

Som klagen viser, er Kraftlagets syn at Vedtaket er ugyldig. Prinsipalt bes det om at Vedtaket omgjøres og at Søknaden godkjennes uten vilkår. Subsidiært bes det om at Vedtaket omgjøres og at Søknaden godkjennes med eventuelle vilkår.

Vennligst ta kontakt med undertegnede ved spørsmål eller behov for dokumentasjon på telefon 23 01 19 54 / 400 42 480 eller e-post tofj@schjodt.no.

Vi stiller gjerne i et møte for å diskutere saken og svare på eventuelle spørsmål.

* * *

Vennlig hilsen

ADVOKATFIRMAET SCHJØDT AS

Tore Fjørtoft
Advokat PhD

tofj@schjodt.no

Vedlegg: Juridisk utdrag